

Dokumentacja (fragment) złożona do konkursu na kuratorski projekt wystawy w Pawilonie Polskim na 16 Międzynarodowej Wystawie Architektury w Wenecji w 2018r.

Tytuł: Punkt Widokowy

Architekci: Karol Szparkowski, Kamil Miklaszewski

Kuratorzy: Małgorzata Devosges-Cuber, Michał Duda

Koncepcja wystawy

Give a thing and take a thing, to wear the devil's golden ring

Wnętrze pawilonu zostanie podzielone na dwie części, stając się nową strefą buforową, splatająca dwie przestrzenie — frontową — przylegającą bezpośrednio do terenu Biennale z tylną — otwartą na Viale IV Novembre. Zabieg ten umożliwi dwóm grupom publiczności wejście przez pawilon na taras widokowy umieszczony ponad jego dachem.

Instalacja łączy dwie strony pawilonu — a zarazem dwie strony muru oddzielającego teren Giardini della Biennale od miasta. W ten sposób przełamana zostaje granica między dwoma enklawami — elitarnym biennale i codziennym, miejskim otoczeniem Wenecji, jednocześnie przestrzenią łączącą użytkowników, mających swobodny dostęp do instalacji, z tymi, którzy za wstęp muszą zapłacić. Zabieg ten, podobnie jak większość architektonicznych metafor, jest oczywistą manipulacją. Realnie żadna bariera nie zostaje przełamana. Przy pomocy atrakcyjnych formalnie środków stworzony zostaje wyłącznie pozór jej dematerializacji. Chwilowe wyłamanie z przypisanej tej przestrzeni perspektywy widzenia. W obrębie całej instalacji ruch odwiedzających jest ściśle rozdzielony. Również punkt widokowy składa się z dwóch oddzielnych platform, pozbawionych wzajemnej komunikacji.

Punktem wyjścia jest tu graniczne położenie polskiego Pawilonu, które w warunkach weneckich nabiera szczególnego znaczenia. Polaryzacja użytkowników miasta jest tam szczególnie wyraźna. Wenecja od lat traci swoją pierwotną funkcję z powodu zalewu turystów, postępującej disneylandyzacji i komercjalizacji. Instalacja stanowi punkt wyjścia dla dywagacji na temat szczodrości architektury, „dawania prezentów przestrzennych” i hurraoptymistycznej w swej retoryce demokratyzacji, o których piszą kuratorki w deklaracji ideowej przyszłorocznego biennale, konfrontowanymi z realnymi konfliktami interesów, towarzyszącymi powstawaniu i użytkowaniu architektury. Pozorne przełamanie eksterytorialności terenu Giardini daje obu grupom użytkowników nową perspektywę, zmuszając jednocześnie strony do rezygnacji z części swojej prywatności. Obie ze sfer przestają być enklawami — otrzymując dostęp do jednej, tracą wyłączność do własnej. Jednak zabieg ten pozostaje czysto architektonicznym gestem, a realna rozdzielność obu sfer nie zostaje całkowicie przełamana. Sytuacja wenecka staje się pars pro toto ilustracją szerszego problemu popularnej manipulacji, wykorzystującej hasła egalitaryzacji, dostępności i demokratyczności architektury do maskowania wszelkich — często sprzecznych — architektonicznych zamierzeń.

Streszczenie scenariusza wystawy

W przestrzeni polskiego pawilonu zostanie wzniesiony obiekt architektoniczny, dzielący jego wnętrze na dwie, niesymetryczne części. Do jednej prowadzić będzie główne wejście do pawilonu od strony Giardini, komunikację z drugą częścią zapewnią będą drzwi prowadzące bezpośrednio na Viale IV Novembre. Dzięki temu dostęp do pawilonu będą mieli nie tylko odwiedzający biennale, ale także codzienni użytkownicy miasta. Wstęp od strony ‚miejskiej’ nie będzie biletowany. Umieszczona wewnątrz obiektu-instalacji klatka schodowa - złożona z podwójnych biegów, umożliwiających rozdzielanie ruchu dwóch grup użytkowników - prowadzić będzie na taras widokowy położony powyżej poziomu dachu pawilonu. Taras składać się będzie z dwóch niezależnych podestów dla dwóch grup publiczności. Lokalizacja i poziom tarasu umożliwią będzie bezpośredni widok na dwie przestrzenie o podobnym charakterze ale skrajnie różnym przeznaczeniu - publiczny skwer wyznaczony przez Viale IV Novembre, Calle Monte Santo i Calle Montello Santa Ellena oraz na plac przed ciągiem pawilonów na terenie Giardini della Biennale. Do wyprowadzenia konstrukcji powyżej poziomu dachu niezbędne będzie zdemontowanie 11 modułów świetlika dachowego.

Drewniano-stalowa konstrukcja instalacji, licowana będzie drewnem (sklejką). Zakłada się montaż

na miejscu wstępnie prefabrykowanych elementów. Obiekt będzie konstrukcyjnie niezależny od budynku pawilonu. Otwartość pawilonu od strony miasta powinna zostać podkreślona przy pomocy oprawy świetlnej otworu wejściowego, lub grafiki informacyjnej, zachęcającej przechodniów do wejścia do środka. Ostateczna forma elementu wprowadzającego zostanie ustalona po określeniu możliwej skali interwencji. Wystawie towarzyszyć będzie książka, w kieszonkowym formacie, w której w kilku tekstach analitycznych rozwinięty zostanie temat towarzyszącej architekturze manipulacji, której głównymi bonmotami są ,egalitarność' , ,demokratyzacja' i ,dostępność'.